

Ратко Делетић

Студија о Душану Срезојевићу

Драгутин Огњановић: „Трагични визионар Душан Срезојевић“, „Светлост“, Крагујевац 1975.

Добре књиге имају много тумача, а само једног аутора. Њихова тајна условљена је свеукупним бићем, у циљу нових објеката сазнања, одређености. Таква једна књига је студија Драгутина Огњановића, о пјеснику Душану Срезојевићу. Ова књига настала је дакле, да дефинитивно разјасни загонетку поезије и живота трагично преминулог пјесника Срезојевића. Она је поставила извјесна нова питања, и дајући одговор на њих да буде одјек и враћање из заборава. Огњановић је дао исцрпне теме о песнику, кроз пресек његовог животног пута и поезије. Књига је сконцентрисана на неколико питања. Огњановић се спонтано враћа пјесничковим визијама Срезојевића, припадностима и опсесијама дају склад редоследу казивања. Ту је у питању суштина живота, која се губи по цијену властитог уздизања. Јер Огњановић полази од једног облика аутоматизма и безличности. Овом књигом дао је исцрпну анализу пјесника. Уз то, објављена је Срезојевићева збирка пјесама, тако да поред обимне студије имамо компле-

тну књигу са стиховима трагично преминулог пјесника. О њему до данас није писана књига овакве врсте, те стога Огњановићев труд заслужује сваку похвалу. Брижно сачињена студија даје динамику симболике која носи проширење вриједности у појавама ствари, као и у самим чињеницама. Поред животних истина и интима о пјеснику које су у овој књизи биле итекако потребне, пјесник је дао и комплетну анализу његовог стваралаштва. Његова књига „Златни дани“ издата у Крагујевцу 1912. године говори о једној пјесничкој природи која се спонтано намеће својим поетским обликом и суштином. Зна се, Срезојевић има своје мјесто у нашој литератури, иако је до сада неправилно прећуткиван, и заобилажен од стране књижевних критичара. Очито је, да Огњановић у једном поглављу говори и о томе. Тежиште даље је, у стваралачкој машти и општем погледу на свијет појава, околине, времена као фактора за услов стварања поетског простора Срезојевића.

Огњановићева студија по својој синтези, по вертикали значења, и њеном умножавању, и по многим другим обиљежјима, значила новину у откривању Срезојевићеве поезије. Он запажа како нараста, тежња, како надлази мисао, а затим, и зашто све то нестаје, исчезава. И он као pjesник проникао је у скривена њедра човјекове душе. Вид сазријевања у току стваралаштва Срезојевићевог живота, и да све то захтијева, истине, гibaња, прелазе и мучнине унутрашње борбе. Упоредо са таласима бурних догађаја, Душан Срезојевић, мислим да је доживео најтрагичнију од свих pjesничких судбина између два рата. О томе Огњановић пише: „Самотнички патник, спиритуалист и алтруист, Срезојевић је само привидно имагинаран, а ствранији од свога физичког постојања и загонетнији од своје „универзалне загонетке ствари“. Ако је полудео, волео је. Живео је кратко умро дуго и успавано... Без споменика и фотографије, чија поезија није заступљена ни у једном зборнику социјалне и бунтовне поезије”.

А заиста, био је и по природи и по поезији социјалиста, пролетер и интелектуалац, следбеник Светозара Марковића. Огњановић нас не уводи само у поезију Срезојевића, него и у трагику живота.. Неупоредиво и природно показујући колико је поезија трајна и немоћна прогнана по дивљини ноћи. По схватању и том неумитном догађају, распетом између саосећања са људском судбином, и временом и будушћу за шире поетске токове, прати изгнанство и илузија. Тај

однос времена и поезије је трајни датум који свједочи о pjesничковој визији, о његовој књижи „Златни даси“ која га чини ововременским, са свим његовим противуречностима и pjesничким недостацима.

Зна се да је Срезојевић био један од оних pjesника који се свим бићем дају поезији, и који ју је љуто платио. Вријеме носи своје противурјечности, а и решивости. Стога, данас Срезојевић све више добија видно мјесто у српској литератури. У овој књижи треба видјети једну нарочиту појаву, а то је, да је изнешена на видјело судбина pjesника која је можда јединствена у нашој литератури.

Залагање издавачке куће „Светлост“, из Крагујевца свакако је изнад свих похвала, освијетљен је један случај, тако да га назовемо, или судски процес, који је годинама затрпавао pjesника и бацио га у сјенку заборав. Данас, када се трезвено прилази његовој поезији и животу очигледно је да је донекле ријешен смисао битисања, означавања pjesничковог поетског огласа. Када се ради на пребирању pjesничких докумената, за писцем се иде у стопу, истина је да живот бача свјетлост на књижевно дјело, али не и увијек. Огњановић то добро осјећа, дајући поставке о Срезојевићу.

Додајмо свему овоме, марљиви рад и прецизност Огњановића који говори о једном суптилном аналитичару ове поезије. Књижа остаје да зрачи искреношћу, обновом која траје и живи, која ће опоменути заборав који од вајкада прати pjesника.